

Valg av hjertesak og hovedområder

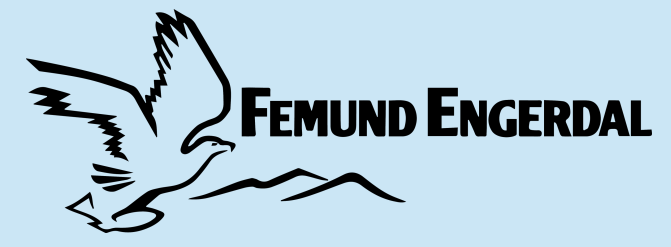

**Ivareta
naturen**

Mat

Mangfold

Kultur

Hjertesaken

Hjertesaken

Ivareta
naturen

Ivareta
naturen

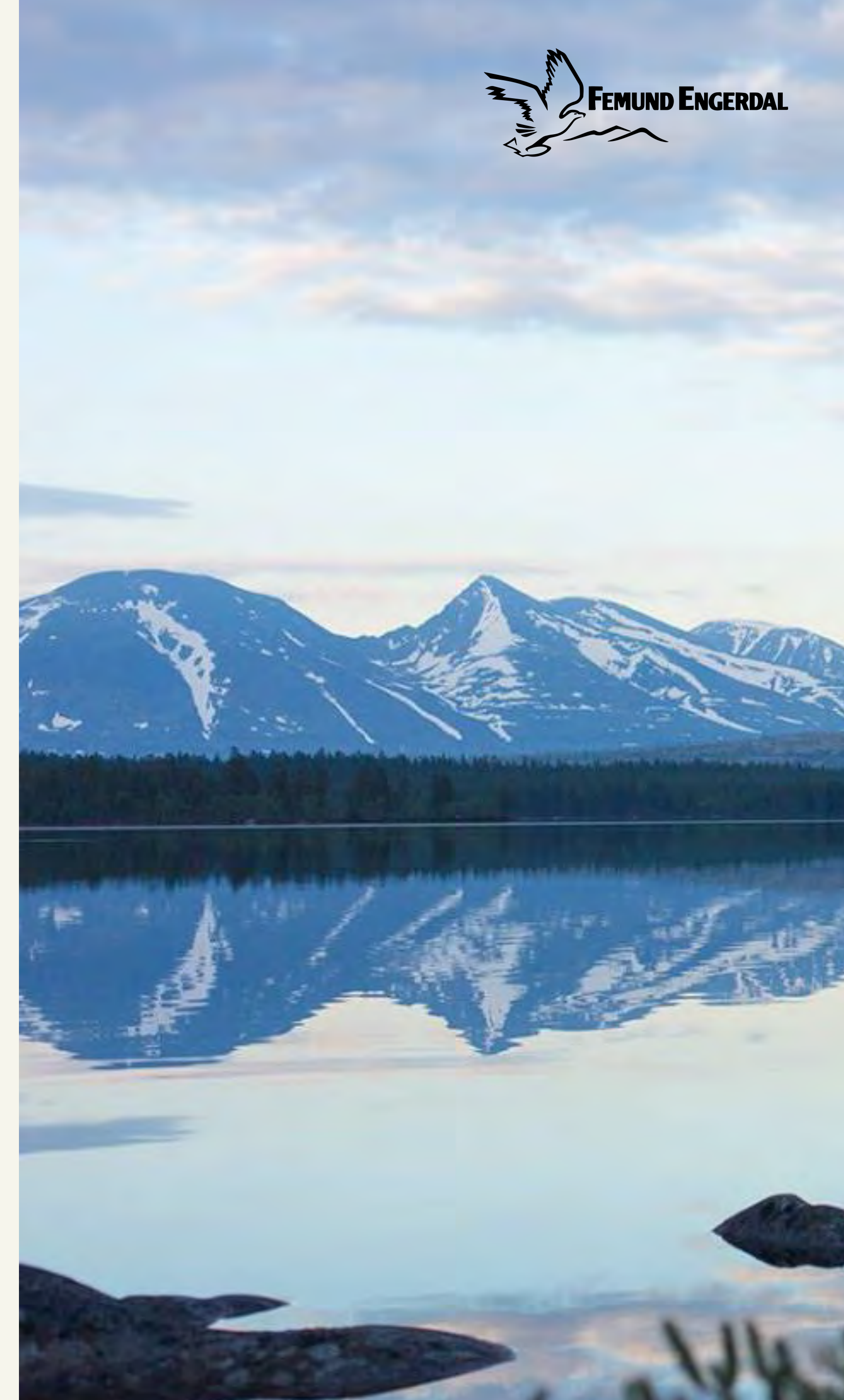

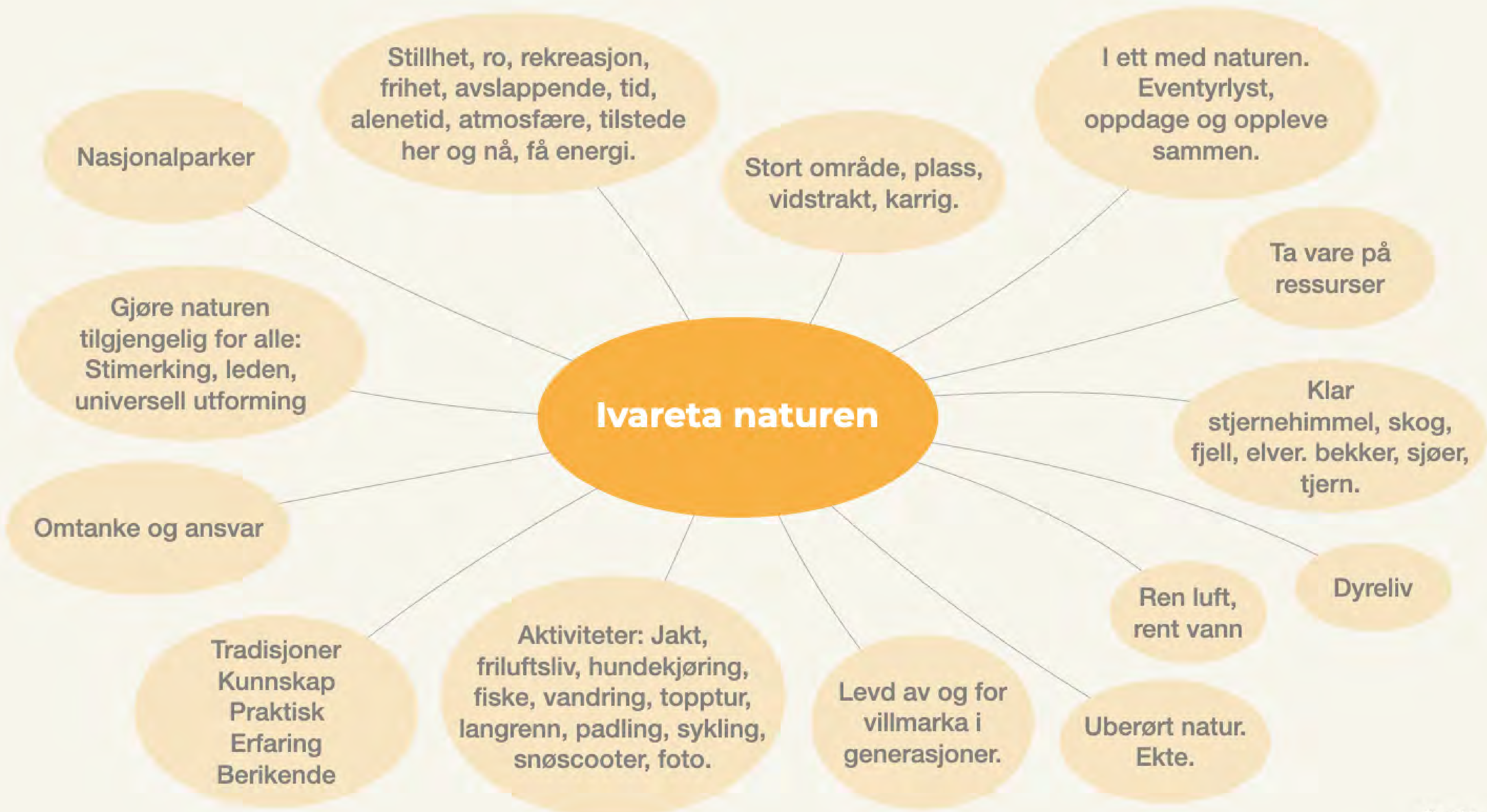
HJERTESAK – I villmarkas tempo

Ivareta naturen er premissgiver for Femund Engerdals omdømme, reiselivsproduktet og attraksjon, kulturen vår og spiskammerset vårt, hyttebygging, bolyst og arbeidsplasser.

Vi må sikre at naturen både ivaretas godt, tilrettelegges godt og forvaltes gjennom å tas i bruk. Naturen gir rike opplevelser og minner for alle som besøker oss. Vi har ivaretatt naturen gjennom praktisk og faktisk bruk i generasjoner. Det skal vi fortsette med for alltid

Å ivareta kan bety vern og forvaltning men i Femund Engerdal betyr det veldig mye mer. Kultur, tradisjon, kunnskap, stolthet. Handler om å høste men også drive næring og tilrettelegge for naturbaserte opplevelser.

Det å føle seg i ett med naturen og kjenne på den totale stillheten setter vi høyt.

Det er da vi kjenner at vi virkelig lever.

HVA

I Femund Engerdal har vi et helt spesielt forhold til naturen. I generasjoner har vi levd av og for villmarka, på naturens premisser. Vi har mye kjærlighet til landskapet rundt oss og dyrelivet. Det å føle seg i ett med naturen og kjenne på den totale stillheten setter vi høyt. Det er da vi kjenner at vi virkelig lever.

Vi bryr oss om at alle skal kunne føle seg velkomne her. Velkommne til å dele fantastiske naturopplevelser sammen med oss. I en ekte villmark som er så ren, storslått, karrig og vidstrakt, og som byr på så mange unike opplevelser. Vi tilrettelegger og tilgjengeliggjør naturen vår, med stimerking, skilting, klopping og kart. Det skal være enkelt å bruke naturen, både for ekspedisjonsfarere og nybegynnere, unge og gamle.

Mangfold

Hovedområder -Mangfold

Hjertevarme, mjuke, gode, fine folk – omsorgsfulle. Er då få i Femund Engerdal at vi kan ikke tillate oss at noen defineres ut, må dra lasset sammen – sørge for at alle er med. Fra generasjon til generasjon. Uavhengig av fysiske ferdigheter, om du bor i Sømmodalen eller Engerdal sentrum eller om du driver reindrift eller jobber på kontor. Alle skal med på elgjakt, fiske og i idrettslaget. Mangesysleri – mange bein å stå på. Dugnadsånd – alle er viktige bidragsytere.

Mangfold av aktiviteter og opplevelser, øde og stor geografisk. Kunnskapen tilfører naturen noe ekstra.

Leden – alle skal med, men den er også lagt i områder der den ikke er til sjenanse for reindrift – vi må ta hensyn til hverandre. Det er ikke ansiktsløse mennesker, men en nabo, svoger, søskenbarn.

Mange generasjoner med villmarksliv har ført til at vi sitter på mye kunnskap og erfaring når det kommer til å leve i og for naturen.

HVORFOR

Vi som bor her kjenner på et stort ansvar for å ta vare på naturen vi lever i. Hos oss finnes det store områder med Nasjonalpark som vi verner, vedlikeholder og bevarer. Områder som gir livsgrunnlag for flere sjeldne og sårbare plante- og dyrearter. Alt fra de fire store rovdyrene, til storlom, fiskeørn og sølvfuruene som huser et mangfold av insekter og lav. Landskapet er også preget av sørsamisk reindrif - en drif som er flere hundre år gammel. Vi har veldig mye å ta vare på her hos oss, og vi jobber aktivt med å redusere reiselivets negative belastning på miljøet. Derfor er det helt naturlig at vi velger «Ivareta naturen» som vår hjertesak innenfor bærekraft.

Mange generasjoner med villmarksliv har ført til at vi sitter på mye kunnskap og erfaring når det kommer til å leve i og for naturen. Erfaring som vi ønsker å lære bort til våre besøkende og generasjonene som kommer etter oss. Vi ønsker at folk skal berikes av vårt villmarkseventyr. Et sted hvor de opplever mestring, glede, samhold og avkobling. Og at vi skaper et fellesskap hvor alle ser verdien av å bidra til å holde naturen ren og vill.

Femund Engerdal er en autentisk,
eventyrlig og jordnær plass som vi aldri
blir lei av å utforske.

HVORFOR

Naturen er vårt spisskammer, pusterom, aktivitetsområde, arbeidsplass og bosted. Vår kjærlighet naturen skinner igjennom i alt vi gjør og det merker gjestene våre. Her er det god plass til å utfolde seg i aktiviteter, høste mat og oppleve indre ro.

Folk reiser hit fordi de ønsker å oppleve uberørt natur, friluftsliv og stilhet. Det å føle seg i ett med naturen er et stort behov for mennesker. Vi ser høy verdi i å tilgjengeliggjøre opplevelser i et landskap som byr på krystallklar stjernehimmel, gamle furutrær, fjelltopper, ville elver og vakre soloppganger.

Vi jobber dedikert mot å bli et helårlig reisemål som tilbyr naturopplevelser året rundt. Og vi sørger alltid for at vi utvikler oss i takt med naturen og på naturens premisser.

Femund Engerdal er en autentisk, eventyrlig og jordnær plass som vi aldri blir lei av å utforske. Det vil vi gjerne dele med flere.

Her skilter vi ingen turer i områder som er sårbart for dyreliv eller reindrifft

DETTE GJØRES I DAG:

For best mulig å ivareta naturen, dyrelivet og det biologiske mangfoldet, iverksettes det en rekke tiltak:

- Engerdal er med sine 2200 dekar er en stor kommune, like stor som tidligere Vestfold fylke. Innenfor kommunegrensen er det 2 nasjonalparker, 6 naturreservater og 1 landskapsvernområde. Til sammen er det vernet litt over 755 000 dekar. Å ivareta så mye natur på en god måte er en enorm oppgave. Heldigvis er det å ivareta naturen en del av kulturen til Engerdølene, som selv er aktive brukere av de store naturområdene hele året.
- I Engerdal finnes det to nasjonalparker, Femundsmarka og Gutulia. Nasjonalparkene representerer det flotteste vi har av natur i Norge, og derfor er det ekstra viktig at disse områdene tas godt vare på. For å sikre det, er det vedtatt både forvaltningsplaner og besøksstrategier for Nasjonalparkene. Besøksstrategier gir kunnskap både om de besøkende, reiselivet, naturverdier og sårbarhet. Besøksstrategiene viser også hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn etc.) som er nødvendige for å balansere verneverdier, besøkende og lokal verdiskaping slik at alle tre interesser blir godt ivaretatt
- Forvaltningen av både Femundsmarka og Gutulia Nasjonalpark er omfattende og sikrer at lover og regler overholdes. Forvaltning og oppsyn utøves av både Engerdal Fjellstyre, Nasjonalparkforvaltere og Statens Naturoppsyn.
- Engerdal kommune bruker kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner for de enkelte utbyggingsområdene i kommunen som styringsredskap for å sikre bygde og ubebygde områder på en best mulig måte. Kommunen har vedtatt at det ikke skal etableres nye hyttefelt, kun fortetting av eksisterende hytteområder.

DETTE GJØRES I DAG:

- Engerdal kommune har gjort et bevisst valg om å være Nasjonalparkkommune, og har forankret det i sin kommuneplan. Som nasjonalparkkommune skal de aktivt legge til rette for besøkende som vil oppleve nasjonalparkene og områdene rundt, samtidig som natur- og verneverdier blir tatt vare på.
- Kultivering av fiskevann gjøres løpende av Engerdal Fjellstyre for å få mer og bedre fisk både for turistfiskere og næringsfiske. I Engerdal finnes det over 1000 sjøer og elver godt egnet for fiske.
- For å bevare, øke, høste eller begrense viltbestander, drives det målrettet viltforvaltning. Kommunen er ansvarlig, men det praktiske arbeidet er det ofte lokale jegere i organiserte viltstellområder som gjør. Jakta er en viktig del av forvaltningen, men også en del av kulturen i Engerdal.
- Engerdal kommune sin «Forskriften for motorisert camping» er revidert for å redusere villcamping med medfølgende forsøpling og slitasje på naturen. Forbud mot motorisert fricamping på utsatte områder er nå skiltet.
- Det jobbes målrettet med å bedre tilretteleggingen for besøkende. I senere tid er det etablert både tømrestasjon for bobil og ladestasjon for el-bil i Engerdal sentrum. Kommunen gjennomfører også regelmessig prøvetaking av vannkvaliteten på populære badeplasser i Engerdal for å sikre at bading er trygt.

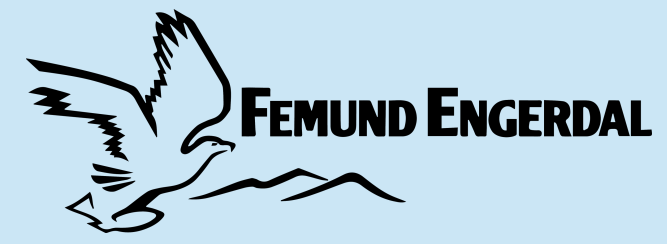

DETTE GJØRES I DAG:

- Femund Engerdal har den sørligste bosettingen av samer og reindrift. Det er tett dialog mellom dem og reiselivet, og det søkes å kanalisere ferdsel slik at den er i minst mulig konflikt med for eksempel kalving.
- I Engerdal er det godt tilrettelagt for de som ønsker å bruke naturen, med merkede turstier både i og utenfor nasjonalparken. Det er tilrettelagt for sykling, men det er verken lov til å sykle eller ri i Nasjonalparken.
- Reiselivet samarbeider tett med DNT Engerdal og Trysil, grendelag og lokale idrettslag i etablering og vedlikehold av stier og kart. All skilting skjer etter nasjonal skiltstandard og i tråd med bestemmelsene for området. Alle stier har stifaddere som, sammen med reiselivet, har et særskilt ansvar for at stien er i orden og ryddig, og at det blir kloppet i bløte områder for å minske ødeleggelse.
- I forbindelse med etableringen av snøscooterleden i 2018 ble strenge kriterier innarbeidet i den formelle forskriften. Snøscooterløypene er lagt utenom hytteområder, verneområder og nasjonalparker. Det gjøres ingen terrenginngrep. Løypene stenges når det er lite snø og fare for slitasje på underlaget eller av hensyn til reindriftnæring.

Alle bedrifter og organisasjoner her er
ildsjeler på mange måter

Hovedområder

Hovedområder

Mat

Mangfold

Kultur

Mat

Mat som hovedområde:

Handler om bærekraftig matproduksjon der produksjonen er bra for klima og miljø, naturen og mennesket. Det handler også om sunn og trygg mat, plantebasert mat, økologisk mat, lokal mat og reduksjon av matavfall.

HVA/ HVORFOR

Å høste fra naturen er en del av vår identitet. Vi har mange kortreiste råvarer som tilberedes på tradisjonsrike måter. Vilt fra jakta, fisk, fugl og bær fra skog og fjell er på menyen. Her kan du oppleve villmarka med alle sansene.

Selv med utfordrende vekstforhold, gjør vi alt vi kan for å tilby sunn, trygg og smakfull lokalmat som er laget med masse kjærlighet. I Femund Engerdal produserer vi spesialiteter som sikrogn, lynghonning, sjokolade, geitost og rakfisk. Vi er stolte av at Femund mat har vunnet gull i Norgesmesterskapet for rakfisk og vant Beste bearbeidede sjømatprodukt med sikrognen i 2021.

Sørsamene som bor her har drevet med reindrift i mange hundre år, og Reindriften i Engerdal står for slakt og foredling av reinkjøtt. Rein som beiter på Femundsmarka med reinlav gir førsteklasses reinkjøtt. Dette gir gode matopplevelser både for lokalbefolkningen og besøkende.

Vi er heldige som har så mye god mat i nærområdet. For lokal og kortreist mat er bedre for miljøet og sunnere for oss. Derfor er det viktig at vi bringer våre mattradisjoner og kunnskap videre.

DETTE GJØRES I DAG:

- I Engerdal er kun deler av kommunen i vekstsone H8, som er de delene av landet med tøffest klima. Resten av arealet er vurdert som fjellsone uten vekstgrunnlag. Å produsere lokalmat i Engerdal er derfor ikke enkelt. Men de siste årene har det vært jobbet hardt for å bringe frem villmarkas spesialiteter, rein, hort, sik og ørret.
- Reindriften i Engerdal står for slakt og foredling av reinkjøtt. Tilbys for salg enkelte steder i Engerdal. Det jobbes med å gjøre det mer tilgjengelig lokalt.
- Femundmat er et mateventyr som virkelig har slått an både lokalt og nasjonalt, og hos besøkende så vel som lokalbefolkning. Lokalmatprodusenten etablerte seg med kafe da Engerdal Torg åpnet i 2020. Kaféen har lokalmatutsalg og lokalmat på menyen
- Femund Mat har fått gull i Norgesmesterskapet for rakfisk og har vunnet pris for Beste bearbeidede sjømatprodukt 2021 (Det norske måltid)
- Nyetablert oppdrett av hjort – Fjellhjort. Produser og leverer hjortekjøtt av høy kvalitet. Selges i lokale butikker
- Femund Fisk bearbeider og selger fisk, primært sik. Brukes på menyen på Bryggeloftet og andre spisesteder.
- Marikroken Seteropplevelser - med geit, ku og tradisjonsmat på sommeren.
- Fjellbia Honning Engerdal har store områder med lyng og bær som er et godt grunnlag for å drive birøkt. Fjellbia lager lynghonning, sommerhonning og en lokal variant <http://www.fjellbia.no/>
- Stefani Allard fra Belgia har etablert seg i Engerdal med produksjon og salg av belgisk sjokolade

Mangfold

Mangfol d

Mangfold som hovedområde:

Handler om retten til møte andre mennesker som den man er, uten å møte diskriminering. Det handler om å verdsette ulikheter, inkludere og tolerere det som er annerledes. Temaer innenfor mangfold er: Flerkulturelt mangfold, kjønns- og seksualitetsmangfold, funksjonsmangfold og interseksjonalitet.

HVA/ HVORFOR

Det er viktig for oss i Femund Engerdal at alle føler seg ivaretatt og inkludert. Naturen vår er for alle og vi ønsker at enda flere skal være med og oppleve den. Her bor det mange gjestfrie, åpne og hjertegode folk som ønsker deg hjertelig velkommen.

Vi tilrettelegger våre aktiviteter slik at det skal være enkelt for alle å bli med. Uavhengig av fysiske ferdigheter, alder, bakgrunn, livssyn eller funksjonsevne. Vi oppfordrer folk til å prøve ut nye ting og hjelper gjerne til på veien. Alle som vil skal kunne være med på skikkelig villmarksliv, med vandring, jakt, fiske, padling, snøscooterkjøring, stjernekekking og toppturer.

Her føler vi en ektefølt glede og stolthet i å bidra til felleskapet. Vi har toleranse og respekt for andres syn og vi stiller opp for hverandre uten å forvente noe igjen. Vi løfter hverandre opp når noen har det tøft og vi lærer bort verdiene våre til neste generasjon.

DETTE GJØRES I DAG

- I Engerdal tilrettelegges naturen og friluftslivet for alle. Målet er at alle, uansett funksjonsevne, skal få oppleve den vakre naturen, både småbarnsfamilier med og uten barnevogn, rullestolbrukere, blinde og svaksynte.
<https://femundengerdal.no/universell-utforming/>
- I 2021 ble det åpnet for å kjøre snøscooter ut på fiskevann slik at alle, uansett funksjonsevne, kan ta del i gleden og spenningen med å isfiske.
- Drevsjø Asylmottak har gjennom mange år gjort et glitrende arbeid med integrering og inkludering. Flyktingene har blitt en del av Engerdalskulturen og beboere på Asylmottaket på Drevsjø har fått god opplæring i norsk friluftsliv på Johnsgård Turistsenter.
- Engerdal er den kommunen i Norge med høyest andel kvinnelige jegere. Det ligger i Engerdals kultur å jakte, å ta del, og det går i arv.
- Både Johnsgård Turistsenter og Fjellheimen Leirskole har naturaktiviteter for de med fysiske og psykiske utfordringer og jobber målrettet med inkluderende friluftsliv.
- «Femundløpet», langdistanse hundeløp gjennomføres i samarbeid med "Medvandrerne" – hvor 60 tidligere rusmisbrukere er med i funksjonærstaben og bemanner sjekkpunkter underveis i løpet.
- Samekulturen er en del av Engerdals kultur, mangfold og historie. Reiselivet søker aktivt samarbeid med de samiske famliene. Reinsdyra er en viktig ressurs i lokalmatbildet og som attraksjon for de besøkende.

Kultur

Kultur som hovedområde:

Kultur påvirker flere samfunnsområder som skaper verdi og samhold. Det kan være i form av kunnskap, skape rom for felleskap, opprette kanaler for å uttrykke og motta følelser, kreativ tenking og innovasjon. F.eks. musikk er vist å gi god helse. Kultur handler også om å ta vare på lokal kultur og historie, og formidle dette videre.

HVA/ HVORFOR

Kulturlivet i Femund Engerdal er bygget på en rik historie, sterke tradisjoner, samholdet vårt og tilhørigheten vi har til det karrige landskapet som omgir oss.

Kraften, og den spesielle stemningen vi opplever i Femundsmarka har vært inspirasjon til generasjoner av spellemenn, kunstnere og håndverkere. Gjennom dans, sang, kunst og musikk har vi feiret villmarka, dens hemmeligheter og alt den har gitt oss.

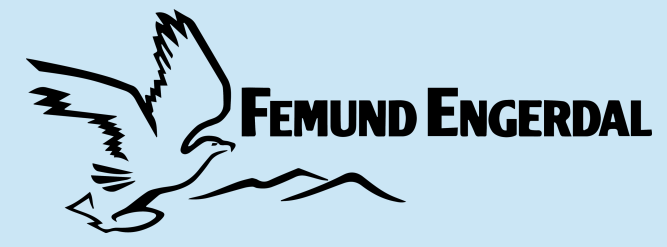
Den sørsamiske kulturen er en stor del av Femund. Samene holder vedlike årtusen gamle tradisjoner. De kjenner naturen på en særegen måte og vet hvordan de skal ivareta den. Det har de alltid gjort. Samekulturen er synlig i Femundsmarka gjennom gamle boplasser, oppbevaringssteder og samleplasser for rein.

Det er viktig for oss at kunnskapen og historien rundt Nasjonalparkene, friluftslivet og jaktkulturen - arven vår - blir formidlet videre. Kulturen er båndet som knytter oss sammen, og det unike fellesskapet og dugnadsånden i Femund Engerdal er bærebjelken som gjør at vi kan vokse som destinasjon også inn i fremtiden.

DETTE GJØRES I DAG:

- Blokkodden Villmarksmuseum med temadager for skigardsbygging mv.
- Båten MS Femund III har trafikkert Femunden siden 1905, og tilbyr lokalmat og guider om historien rundt sjøen. - Om dere har informasjon om utslipp eller om MS Femund 2 på sikt skal bli elektrisk, så er det fint å få med her.
- «Heme dine» – en årlig festival på fjellet med fokus på kultur- og naturopplevelser og hvor Engerdøler har regionen. Folkemusikken og folkedansen er en viktig del, men det er også plass til andre sjangre og kultur- og kunstuttrykk.
- Utendørsteateret «Anna i Ødemarka» spilles på Engerdal Setermuseum annen hver sommer. Forestillingen er basert på historien om Anna fra Dagfinn Grønsets roman med samme navn
- Engerdals fantastiske prest – holder gjerne friluftsgudstjenester rundt i kommunen, så som snøscootermesse, jaktmesse, sikmesse, og setergudstjeneste. Også samisk gudstjeneste på Daniel Mortensons vinterboplass
- Engerdalsdaga – stort marked, aktiviteter og underholdning første uka i august hvert år. Fokus på lokalmat, håndverk og underholdning

Fundamentet

Fjellet

FUNDAMENT

Mengdeinformasjon som skal ligge tilgjengelig. I fundamentet legges alt av dybdeinformasjon, faktagrunnlag og ekstra tiltak. Dette gir reisemålet god tygde og åpenhet på bærekraft ut i markedet.

Når forbrukeren faktasjekker det du sier, så skal informasjonen ligge tilgjengelig. Dette er med på å bidra til å unngå grønnvasking og gir trygghet.

MULIG INNHOLD

- Posisjon
- Fakta
- Informasjon
- Bærekraftstiltak
- Mål
- Status
- Statistikk
- Mengdetekst
- Artikler
- Kilder
- Samarbeid
- Historien bak
- Tidslinje
- Hjelpetjenester

Fundamentet

FEMUND ENGERDAL

– I villmarkas tempo

– I villmarkas tempo

Vi mennesker må sette ned tempoet i hverdagen, slik at vi har overskudd til å sette opp tempoet på det som er viktig - bærekraftig utvikling.

Tid, tilstedeværelse, rekreasjon, pusterom.

Balanse, justere seg etter naturen.

Bestand, høste etter naturen bæreevne

Stillhet og adrenalin.

Naturkrefter

Når vi tar vare på naturen, tar naturen vare på oss.

Nyanser, detaljer.

Lytt, lukt, kjenn, observer, oppdag, øk bevisstheten.

Holistisk, syklus, årstider, faser, fornybar, krets, omløp, vær, sirkulasjon.

Takt, samspill, samstemt, rytme, hastighet, puls, energi, driv, harmoni, evolusjon.

Tilpasset, naturens premisser, vevd inn, i ett med.

– I villmarkas tempo

I Femund Engerdal lever vi tett på villmarka. Et robust landskap med høye fjell, tett skog, ville elver, blanke sjøer og store åpne områder. Her omgir vi oss med nasjonalparker som er hjem til et mangfoldig plante- og dyreliv som vi tar vare på.

Villmarkslivet betyr mye for oss og er en del av vår identitet. Det er et gi- og ta-forhold som alle i Femund Engerdal nyter godt av i form av jakt, fiske og friluftsliv. Derfor ønsker vi å ta vare på naturen vår og tilpasse oss etter dens bæreevne. Lokalt har vi mange ildsjeler som bidrar i vår bærekraftige utvikling. Folk som tar i et tak for felleskapet og deler av sin naturkunnskap til glede for våre besøkende.

For å være et mer bærekraftig reisemål, er det viktig for oss at både mennesker og natur blir ivaretatt, samtidig som vi sikrer en levedyktig destinasjon for fremtiden. Vi går fremover i villmarkas tempo, slik at de som kommer etter oss også kan nyte godt av villmarkslivet.

I villmarkas tempo

- Retningen viser at dere respekterer naturen og tar vare på villmarka.
- Ivareta naturen ligger i ryggmargen til Femund Engerdal.
- Kommuniserer prosess foran perfektionisme. Bærekraftsarbeidet gjøres i naturens/villmarkas tempo - syklisk, holistisk, viktig, men også noe som haster.
- Passer godt til overordnet budskap *Ekte Villmark*.

Ivareta naturen

- Reaksjoner på snøskuter.
- Vern/bevaring - hindringer.
- Hovedområdene og fundamentet dekker resterende bærekraftsarbeid.

FEMUND ENGERDAL

– I villmarkas tempo

